

vador Millet, davant la manca d'ajuda de Protecció Civil a aquesta població de l'interior de la comarca de la Safor on la força de les aigües arrossegà vehicles, féu saltar l'asfalt dels carrers i provocà un corriment de terres en l'autopista A-7 de centenars de metres quadrats de superfície.

A l'hora de les evaluacions dels

danyos en aquesta comarca, les primeres estimacions consideren que podrien superar els 20.000 milions de pessetes, dels quals 10.000 corresponen als danyos produïts a Gandia i al Grau. A Oliva, les pèrdues superen els 5.000 milions de pessetes, mentre que a la Font d'En Carròs ha estat al voltant dels 2.000. □

LA MÉS GRAN TRAGÈDIA DE L'AIGUA

El Sud, un oceà

El 1982, el mapa meridional del País Valencià per uns dies va ser un gran pantà. Cinc anys després, la negligència de les autoritats, la permanent provisionalitat de tot, i el desordre urbà han catapultat una altra catàstrofe encara més gran. Al Sud mor gent cada any.

Ismael López

Darrere la reixa, tot just una silueta, una ombra inclinada, vora l'altar, la monja de clausura apareix indignada: «No podem baixar al pis de baix ni podem obrir la porta d'un dormitori, encara queda mig metre d'aigua. Ningú no ens ha enviat ajuda, ho estem fent tot a soles». La germana clarissa és una taca fosca que, tot i saber que no ha de ser vista, parla sense parar, alteradíssima, per damunt de nosaltres, mentre el fotògraf dispara per copsar la patètica escena. L'aigua va arribar a assolir tres metres en alguns racons i estances del monestir de la Santa Faç, el temple de la gran romeria anual de tots els alacantins.

L'espectacle en l'església és desolador: el sant llenç es va salvar a temps i les relíquies, se'n van traure ràpidament, però les imatges romanien tristíssimes davant una nau buida repleta de fang. Un escolà d'escaiola amb els faldons enfangats; els confessionaris, bolcats i amarats per una aigua marró; els reclinatoris, arreu; els bancs, uns damunt els altres; objectes de cuina per enmig i les criptes, inundades. La superiora del convent va telefonar a l'alcalde a casa seua per demanar auxili. Però els clausures submergits els netejaven elles, el rector i els porters.

«Ho he perdut tot, el vídeo, l'escriptura de la casa, les llibretes d'estalvi, la medalla de la xiqueta, els mobles... Només em queda el cotxe i la poca roba que puga arreglar-se. ¡Tant que costa tot...!», es lamentava Josep, porter del monestir. «Mire, mire-ho tot, el locutori, la sagristia... Quatre riuades

Dues imatges de la inundació a Alacant.

hem patit fins ara. De totes, la pitjor, la d'ara. Poca aigua, però és la que més mal ha fet».

Kiwis, magranes, taronges, cigrons, botelles de Mistol, paquets de llentilles escampats per les voreres del carrer Major d'aquesta pedania del municipi d'Alacant. Junt amb matalassos, homes amb botes i dones carregades de cansament que no paren de patir. Tot és com una foto de la guerra del 36. Més avall, la petita i entranyable platja de l'Albufereta ha desaparegut. Unes cabines telefòniques suren en el pantà obert junt amb desenes de botelles de butà que ballen i s'estavellen entre elles. Algunes urbanitzacions cons-

truïdes vora el barranc que va des de la Santa Faç han estat en perill. Res igual en cent anys.

El nord-est, tancat. El sud-est també taponat per la gran allau d'aigua i tot Alacant incomunicat. El barranc de les Ovelles, al barri de Sant Gabriel, va tornar a inundar-se de colp. Com una glacera. Com en el 82, que fou una catàstrofe. «En la meua finca, els veïns, quan veuen el cel núvol, comencen a tremolar». La finca de Rafael, mecànic-xapista, va ser construïda en la mateixa rambla, en una desembocadura que recull quilòmetres de pluges. «Es va alçar amb consentiment de l'ajuntament i la Conselleria, que donaren llicència d'obra en el llit. Fa cinc anys, ens van prometre que canalitzarien el barranc, però tots van passar-se la pilota: la Confederació Hidrogràfica a la Generalitat, aquesta a la Diputació, que si l'ajuntament... Encara esperem. Aleshores va morir gent, deuen fer falta més morts. ¡I segur que ni així!»

La riuada del 82 va traure caòticament armaris de matrimoni, sofàs i penjadors de les cases d'aquest barri, on el fang arribà fins als dos metres en les plantes baixes. Ara, els veïns han tornat a manifestar-se contra el pont d'ulls esquifits que es va construir i «que és una muralla contra el barri en un barranc que és una amenaça constant». La canalització dels barrancs —el de les Ovelles i el de l'Albufereta— només costaria 750 milions de pessetes, segons José Luis Lassaleta, alcalde d'Alacant. «Però no és competència nostra i aquest pressupost ens desborda», diu. «El MOPU va construir un pont provisional que dura ja cinc anys,

Caos a la prevenció, ràbia contra l'administració

Diferents alcaldes i, sobretot els veïns de les poblacions més afectades, han criticat la manca d'informació puntual i concreta sobre la magnitud de les inundacions que s'esperaven. Des de les primeres pluges es tallaren els serveis d'electricitat, aigua potable i telèfon, i es demostrà la feblesa dels sistemes de protecció davant circumstàncies com les que acabem de viure. Sense llum ni telèfon, el pànic s'apoderà dels veïns dels pobles inundats. Desenes de famílies esperaren durant moltes hores que els helicòpters de l'exèrcit o les llanxes de la Creu Roja anassen a evacuar-les. A pesar de l'heroica actuació dels voluntaris cívics, han faltat mitjans tècnics i ha fallat el sistema de coordinació dels efectius humans que hauria d'haver realitzat Protecció Civil a les ordres del delegat del govern, Eugeni Burriel.

A Alzira poguérem comprovar directament com desenes de bombers procedents del consorci de la Ribera Baixa, de la Diputació de Castelló, voluntaris de Benicarló, etc., estigueren durant més de dotze hores sense poder actuar en tasques de salvament i evacuació, perquè no hi havia suficients llanxes pneumàtiques. L'enginyer del cos que estava encarregat de les operacions en una zona d'Alzira confessà, desesperat, que feia més de quatre hores que havia sol·licitat quatre llanxes per poder evacuar algunes persones. Encara tardaren tres hores més a arribar-hi. Un altre desastre. Un desastre provocat per la descoordinació. Sense fluid elèctric, amb grups generadors, tot just es podia comunicar per les emissores de ràdio. A la Ribera, totes emetent per la mateixa freqüència, era més que impossible evitar que es mesclaren els missatges. Parlant amb Protecció Civil, per demanar qualsevol comandament de medicaments, aigua o menjar, de sobte es tallava i apareixia la veu d'algú que, des de Pollnyà, Corbera, Alzira, Carcaixent... amb el mateix dret, demanava parlar amb Diputació, Govern Civil... El missatge no podia ser escoltat on calia.

Així les coses, no es d'estranyar que els combois de ca-

mions, zodíacs, menjar... no arribaren, o arribaren tard, s'equivocaren de destinació, no conegueren el vertader estat de la situació, arribaren per duplicat...

Finalment, cal destacar la confusió creada a la Delegació del Govern sobre el nombre de víctimes. Mentre que alguns mitjans de comunicació asseguren que són dinou els morts que han provocat directament o indirectament les pluges i les inundacions, la Delegació del Govern central només en reconeix sis i assegura que la resta —persones que han mort en accidents de tràfic provocats per la inundació de les carreteres, per traumatismes que tingueren com a causa caigudes o colps provocats per l'aigua, etc.— no tenen res a veure amb els aiguats. Des de la Delegació del Govern central s'ha tractat, des del primer dia que començaren les pluges, de traure importància a la magnitud de la catàstrofe i de fer veure que no era res. No res és que hi hagut més morts que en la «pantanada» de 1982, més comarques afectades, més extensió malmesa i, sobretot, més ràbia i impotència.

Atenció, però. A Oriola, la ciutat del sud del País Valencià més afectada pel desbordament del Segura, la Comissió Pro Hospital y Río ja ha convocat una manifestació de protesta per al dia 27. Ben segur que no es conformaran de tancar comerços i escoles i de paraitzar la ciutat, com succeí ara fa un any, quan exigiren que s'hi construís un hospital comarcal. A la Ribera, Afiva i Ape-meda, les dues associacions de damnificats que han defensat els interessos dels afectats per la «pantanada», poden canalitzar les exigències dels habitants de la comarca que han tornat a perdre tot el que tenien. Tanmateix, podrien ser desbordats —i mai millor dit— pels que ja han perdut la confiança en els tràmits legals, en l'acció de la justícia i en la bondat de l'estat. De moment, per a dijous 11, els comerciants han convocat una manifestació de protesta contra l'autopista, s'ha demanat una moratòria de dos anys en el pagament dels crèdits que queden pendents des del 82... I estan farts. Tot un avis. □

a més d'estar mal fet», va declarar després de l'aiguada.

La frontera perduda

A la comarca del Baix Segura viuen unes 150.000 persones. Totes han patit una pluja com mai. Les pedanies més afectades van ser San Bartolomé, Correntías i Molins. Sense llum, sense aigua potable, sense telèfon, completament aïllats vivint la catàstrofe del Segura. La pantanada de l'horta i el desbordament d'un riu que va arrebregar 300 litres per metre quadrat. La falta de canalització exterior, tan reclamada pels oriolans, i el gran abocador que suporta el corrent ha produït, amb aquesta, la tercera gran riuada.

Milers de sacs terrers i guix no van poder defensar tendes i cases davant l'eixida del Segura en ple nucli urbà. Quasi sis metres alts de llot en el pont de Llevant. «Poc o molt, tots els anys

TONA GADEA

passa el mateix. És endèmic. Ja sabem que les riuades seran a la tardor o a la primavera perquè el riu és sempre brut i enrugat. A la comarca hi ha pobles que no han conegut mai una riuada com aquesta», deia un camioner oriolà. Com Almoradí: 2.000 persones evacuades, 10.000 quilos de calç per a enterrar tot el ramat mort. Com Callosa del Segura, semienterrada per un de vessall de llot i pedres, caigudes des d'un barranc no canalitzat.

«Hem estalviat durant tres anys. Tot ho hem perdut, la casa dels pares i tot allò que vam anar comprant se n'ha anat per la porta». Juan i Luisa es van casar diumenge. L'èxode al Baix Segura és general, esborronador. El dia 27 potser una vaga general sotragarà de nou Oriola per reclamar el seu riu «per fora i canalitzat». L'hospital comarcal que ara s'està construint sorgia d'una bassa d'un metre d'alçària. La collita de les pedanies es perdrà per l'aiguat dels cítrics. S'ha acabat la faena al camp.

La sensibilitat dels governants ha estat tremenda. «La situació de la Vega Baixa és preocupant», va afirmar Fernández Valenzuela, president de la Diputació d'Alacant, «Ara haurem d'atendre els recursos d'infraestructura vital», assenyalava el president Lerma per la seua part. «I potser haurem de demanar ajuda al govern central». ¿Potser?

La tragèdia anual de la pluja, idènticament terrible per als d'Oriola, Alzira, Dénia, Elx o Beneixida, s'encarrega de mostrar com tots els valencians són un mateix poble. Octubre a octubre, primers de novembre enguany, en una tardor que és un oceà. El Sud no és aliè al drama. Ací ja no hi ha *províncies*. Només un país ofegat fins a la cintura, destrossat i empobrit. Amb danys més grans que en la riuada del 82. Amb més diners perduts en tres dies

El rector de Santa Faç, mostrant l'altura on arribà l'aigua.

que en centenars de vagues. Sols, sense menjar, any a any, és difícil acostumar-se a tanta calamitat.

Els avisos reiterats del Departament de Geografia de la Universitat d'Alacant han servit de poca cosa: «No tenim prou infraestructura per a suportar una nova riuada», van predir. Si continuen consentint construccions en rambles i barrancs, és lògic que, com a Coix, les aigües travessen el passadís i el menjador d'una casa construïda enmig del seu curs. Lleugeresa a l'hora d'atorgar llicències municipals, negligència de la Conselleria i una alerta que sempre arriba tard. Sis víctimes ha costat al Sud la *patinada* atmosfèrica. Mi-

lers d'evacuats i centenars de persones no localitzades per les seues famílies.

El caos multiplicat

Des del 1853 a Elx mai no havia plogut tant: 147 litres en dues hores davant dels 95 per metre quadrat del 82. La comarca del Camp d'Elx sota un llac. Aigües desbordades, barris i polígons embassats. Les collites del cotó i el dàtil s'han perdut. Dos mil milions llançats en l'agricultura i sis mil milions de pèrdues en la indústria del calcer, segons els empresaris. En moltes terres no es podrà tornar a sembrar durant dècades, si és que no queden definitivament inútils. L'Hospital General d'Elx ha rebut ja dos grans ruixats. Aigua fins a la segona planta. Aigua a la cuina, al magatzem, en rehabilitació i manteniment. Mancaça de plantilla per a urgències, falta de llits, falta de sèrum. Cent milions de pèrdues.

Ningú no escapà al desastre. Apartaments, hotels i xalets de Benidorm mullats, bombes d'exhauriment fetes malbé. Urbanitzacions com ara El Saladar de Dénia totalment cobertes. Els veïns de Crevillent, salvats de la inundació gràcies a les llanxes. A Pego, 338 litres per metre quadrat.

Els llits secs, els barrancs desèrtics, els llits abandonats es van transformar en perillósíssimes cascades. El *Vinatopó*, sempre sec, va tornar a omplir-se perquè ningú no dubtava que hi va haver un riu enorme, històric. El riu Coscó de Xixona, un pedregar, fet un Amazones. El Xaló, a punt de vessar. El Gorgos, desbordant-se. El Montnegre, la resta de l'any només bassals, va arrancar el pont de la carretera de Campello, i també el del trenet de la Marina, que va quedar penjant com una cremallera, una corda d'equilibrista en l'aire. Dos mil milions en danys per aquest riu inofensiu. Diumenge tornava a ploure. □

MACAU

el Temps i Continental
us conviden a la festa de presentació de la nova aventura de Cleopatra

Sala Continental, passeig de la Petxina, València
Dijous, dia 19 de novembre, a les 23 hores

